... تا اشکی بریزیم

چهل حدیث در فضیلت عزاداری سیدالشهدا علیه‌السلام

مهدی صدری

... تا اشکی بریزیم
مهدی صدری
انتشارات دلیل ما
چاپ اول: پاییز ۱۳۹۰
تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی: پرتو شمس
چاپ: نگارش
قیمت: تومان
شابک: ۱ ـ ۷۶۴ ـ ۳۹۷ ـ ۹۶۴ ـ ۹۷۸
تلفن و نمابر: ۷۷۴۴۹۸۸ ـ ۷۷۳۳۴۱۳ (۹۸۲۵۱+)
آدرس: قم، صندوق پستی ۱۱۵۳ ـ ۳۷۱۳۵
info@Dalilema.com
WWW.Dalilema.com (خرید از طریق سایت امکان‌پذیر است)

انتشارات دلیل ما

مراکز پخش:
۱) قم، انتهای خیابان صفائیه، بعد از کوچه شمارهٔ ۳۹، پلاک ۷۵۹، طبقه دوم، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۷۷۳۷۰۱۱ ـ ۷۷۳۷۰۰۱
۲) تهران، خ انقلاب، خ فخررازی، فروشگاه دلیل‌ما، پلاک ۶۱، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
۳) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی باغ نادری، کوچه شهید خوراکیان، مجتمع تجاری گنجینه کتاب، طبقه اول، فروشگاه دلیل‌ما، تلفن ۵ ـ ۲۲۳۷۱۱۳

سرشناسه : صدری، مهدی، ۱۳۴۷ –
عنوان‌وپدیدآور : ... تا اشکی بریزیم: چهل حدیث در فضیلت عزاداری سیدالشهداء علیه‌السلام/ مهدی صدری.
مشخصات نشر : قم: دلیل‌ما، ۱۳۹۰.
مشخصات‌ظاهری : ۳۲ ص.
شابک : 978 - 964 - 397 - 764 - 1
وضعیت‌فهرست‌نویسی: فیپا
یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع : حسین بن علی علیه‌السلام، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق. -- سوگواری‌ها -- احادیث
موضوع : احادیث شیعه -- قرن ۱۴
موضوع : اربعینات -- قرن ۱۴
رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ۲ ت ۴ ص /۳/ BP ۲۶۰
شماره‌رده‌دیویی : ۲۹۷ / ۷۴
شماره کتابشناسی : ۲۵۱۷۲۵۹

ملی

بسم الله الرحمن الرحیم

گریه و عزاداری سیرهٔ همهٔ خوبان

ذکر مصائب خاندان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و گریه و عزاداری برای آنان سابقه‌ای به‌درازای تاریخ دارد، خدای تعالی خود یا توسط جبرئیل برای پیامبران علیهم‌السلام آن را بیان نموده و آنان متأثر و محزون شده و گریسته‌اند.

از هنگام پذیرفته شدن توبهٔ حضرت آدم علیه‌السلام که اسامی پنج وجود مقدس علیهم‌السلام به او تعلیم شد تا شب معراج که خود خداوند مصیبت‌های آنان را بازگو نمود.

پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله ، پیش از ولادت سیدالشهدا علیه‌السلام ، هنگام ولادت و پس از آن ـ به مناسبت‌های مختلف ـ از شهادت او یاد کرده می‌گریست و دیگران نیز با تأثر اشک می‌ریختند .

این سیره و سنت در میان همهٔ خاندان عصمت و طهارت و پیروان آنها ادامه داشته و تا هنگام ظهور حضرت مهدی علیه‌السلام و پس از آن نیز پایدار خواهد بود .

بلکه در این مصیبت همهٔ کائنات گریسته و به سوگواری پرداخته‌اند !

فضیلت گریه و عزاداری سیدالشهدا علیه‌السلام در احادیث

معصومین علیهم‌السلام شهادت سیدالشهدا علیه‌السلام و یاران باوفایش را مصیبتی بس عظیم دانسته و از حضرت به «**قتیل العَبرة**» یعنی «**شهید اشک**» یاد نموده‌اند.

آنان به حزن و اندوه، گریستن، تشکیل مجالس عزا، عزاداری، مرثیه‌سرایی و نوحه‌خوانی سفارش نموده و آن را عبادت و تقرّب به پروردگار دانسته‌اند. و برای کسانی که این فرمان را امتثال نمایند، طلب رحمت و آمرزش نموده، آنها را تکریم و احترام کرده و شریک غم خویش دانسته‌اند.

اهل‌بیت علیهم‌السلام ، گریه، شیون، فریاد، بی‌تابی، جزع، سوز و گداز بی‌پایان و عزاداری عزاداران را ستوده و عطیه و کرامت الهی، علامت ایمان و همدردی با مادر حسین علیه‌السلام قلمداد کرده‌اند که موجب حضور فرشتگان در مجالس عزا، آمرزش، شادی در حال احتضار، سُرور قیامت، جای گرفتن در بهشت و پاداش‌های بی‌حساب شده و آنان هیچ‌گاه جهنم را نخواهند دید.

نوشتار حاضر

گرچه عزاداری سیدالشهدا علیه‌السلام با گوشت و خون شیعه عجین است، اما آگاهی به کلام معصومین علیهم‌السلام در این‌باره سبب مزید معرفت به مقام والای آن حضرت و توجه به ارزش و اهمیت «گریه و عزاداری» است.

جزوه‌ای که پیش رو دارید به منظور ارائهٔ چهل گفتار نورانی از کلمات گهربار اهل بیت عصمت و طهارت تنظیم شده است . به آن امید که خدای تعالی ما را از عزاداران حضرتش قرار دهد .

محرم ۱۴۳۲ ، آذر ۱۳۸۹ ، قم ، مهدی صدری

۱

▣ ضمانت بهشت برای عزاداران

پیامبر گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمود : هر کس برای حسینم بگرید (یا دیگران را بگریاند)[1] یا خود را شبیه گریه کنندگان در بیاورد بهشت بر او واجب است .[2]

۲

▣ عزاداران از ما هستند

امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمود: خدای تبارک و تعالی به زمین توجهی فرمود و از آن میان ما را برگزید، و برای ما شیعیانی انتخاب کرد که ما را یاری کنند. به شادی ما شاد **و برای حزن و اندوه ما اندوهناک شوند و مال و جان خویش را برای ما بذل نمایند.** آنها از ما هستند و سرانجام نزد ما خواهند آمد.[3]

۳

▣ عزاداران شریک غم اهل‌بیت علیهم‌السلام

امام صادق علیه‌السلام فرمود : رحمت خدا بر شیعیان ما. به خدا سوگند مؤمن (واقعی فقط) شیعیان ما هستند. **به خدا قسم آنها با حزن و اندوه همیشگی و حسرت در مصائب با ما شریک بوده‌اند .**[4]

---

۱ . قسمت داخل پرانتز به نقل از منتخب‌التواریخ ۸۱۱ .

۲ . کتاب‌النقض، رازی (قرن ششم) ۴۰۶ .

۳ . خصال ۶۳۵، تأویل الایات ۶۴۱، بحار ۱۱۴/۱۰ و ۲۸۷/۴۴ و ۱۸/۶۵، عوالم ۵۲۵/۱۷ و رجوع شود به غرر الحکم ۱۱۷ ـ ۱۱۸، جامع‌الاخبار ۱۷۹ ـ ۱۸۰ و رجوع شود به روایت امام صادق علیه‌السلام در بشارة المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله ۳۰۳، امالی شیخ طوسی رحمه‌الله ۲۹۹، بحار ۲۴/۶۵ .

۴ . ثواب الأعمال ۲۱۷، لهوف ۱۳۹، بحار ۴۳ / ۲۲۲ .

۴

▣ بر حسین علیه‌السلام گریه کن

ریان بن شبیب گوید: روز اول محرم شرفیاب محضر حضرت ثامن الحجج علیه‌السلام شدم . حضرت پرسید: آیا روزه گرفته‌ای؟ عرض کردم: نه . فرمود: امروز روزی است که حضرت زکریا دعا کرد و از خداوند درخواست نسل پاکی نمود . خدا هم دعای او را مستجاب کرده، به فرشتگان دستور داد هنگامی که او در محراب عبادت به نماز ایستاده، او را به یحیی بشارت دهند. هر کس امروز را روزه بگیرد خدا دعایش را مستجاب فرماید، همان‌گونه که دعای حضرت زکریا علیه‌السلام را مستجاب نمود.

پسر شبیب! مردمان جاهلیت به احترام ماه محرم، جنگ و ستم را در این ماه ممنوع می‌دانستند ولی این امت نه احترام ماه و نه احترام پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله هیچ کدام را رعایت نکرده و ذریه آن حضرت را به شهادت رسانده، زنان خاندان رسالت را به اسارت گرفتند و اموال آنها را به یغما بردند. خدا هیچ‌گاه آنها را نیامرزد .

پسر شبیب! **اگر برای چیزی گریان شدی برای حسین بن علی بن ابی‌طالب علیهماالسلام گریه کن که آن حضرت را مانند گوسفند سر بریدند!!** و همراه آن حضرت هجده نفر از اهل‌بیت به شهادت رسیدند که در دنیا بی‌نظیر بودند.

آسمان‌های هفتگانه و تمام زمین‌ها در عزای آن حضرت گریستند.

چهارهزار فرشته برای یاری آن حضرت نازل شدند ، ولی هنگامی رسیدند که حضرت به شهادت رسیده بود. آنها نزد قبر آن حضرت پریشان و گردآلود

(با حالت عزا) هستند تا قیام حضرت مهدی علیه‌السلام . آنها از یاران حضرت خواهند بود با شعار خونخواهی سیدالشهدا علیه‌السلام : «یا لَثارَاتِ الْحُسَیْن» .

پسر شبیب! پدرم از پدرش از جدش علیهم‌السلام نقل فرمود : پس از شهادت جدّم امام حسین علیه‌السلام **آسمان خون و خاک قرمز بارید!**

پسر شبیب! اگر بر امام حسین علیه‌السلام گریه کردی تا اشک بر گونه‌هایت جاری شد خدا همه گناهانت را ـ از کوچک ، بزرگ، کم و زیاد ـ می‌آمرزد.

پسر شبیب! اگر دوست داری هنگام ملاقاتِ خدای عزّوجلّ هیچ گناهی بر تو نباشد، امام حسین علیه‌السلام را زیارت کن.

پسر شبیب! اگر دوست داری همراه پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در غرفه‌های بهشتی ساکن باشی، بر قاتلین سیدالشهدا علیه‌السلام لعن و نفرین نما.

پسر شبیب! اگر دوست داری ثوابی مانند شهدای کربلا داشته باشی، هرگاه از آن حضرت یاد نمودی بگو: «یا لَیْتَنِي کُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِیماً» . ای کاش من هم با آنان بودم تا به فوزی عظیم نائل می‌گردیدم.

پسر شبیب ! اگر دوست داری در درجات عالی بهشتی با ما باشی **به جهت حزن ما محزون و اندوهناک باش** و برای شادی ما شاد و ملازم ولایت ما باش ؛ زیرا اگر کسی به سنگی محبت داشته (و به آن دل ببندد) خدا او را با همان سنگ محشور می‌نماید.[1]

---

۱ . امالی شیخ صدوق رحمه‌الله ۱۲۹ ـ ۱۳۰، عیون اخبار الرضا علیه‌السلام ۲۹۹/۱ ـ ۳۰۰، اقبال ۵۴۴ ـ ۵۴۵، بحار ۴۴ / ۲۸۵ ـ ۲۸۶ و ۱۰۲/۹۸ ـ ۱۰۳، عوالم ۱۷ / ۵۳۸ ـ ۵۳۹، و قسمتی از روایت در وسائل ۵۰۲/۱۴ ـ ۵۰۳.

۵

▣ روضه‌خوانی خدا

حضرت موسی﵇ از خدا درخواست بخشش برای گنهکاری نمود. خطاب آمد: هر کس از من آمرزش بخواهد از او درگذرم مگر قاتل حسین .

ـ کدام حسین؟

ـ همان حسینی که در وادی طور از او صحبت شد.

ـ چه کسی او را می‌کشد؟

ـ امت تجاوزگر و طغیانگر جدّش در سرزمین کربلا او را خواهند کشت، اسب او رمیده، فریاد می‌کشد و در شیهه‌اش دادخواهی نموده می‌گوید: ای داد! ای داد از دست امت ستمگری که فرزند دختر پیامبرش را به قتل رساند!

بدن او بر رمل بیابان بی‌غسل و کفن می‌ماند، خیامش غارت می‌شود، خاندانش اسیر و در شهرها گردانده می‌شوند، یارانش به قتل می‌رسند، و سرهایشان را با سر او بر نیزه زده و در شهرها می‌گردانند.

ای موسی ! کودکانشان از تشنگی هلاک شوند و بزرگانشان (از شدّت عطش) پوست آنها منقبض و به هم جمع شود . هر چه آنان استغاثه نمایند کسی یاریشان نکند و پناه جویند و کسی پناهشان ندهد ... .

ای موسی! هرکس از حسین پیروی نماید، رحمتم بر او لازم شود .

بدان هر کس بر او بگرید یا دیگران را بگریاند یا حالت گریه به خود بگیرد بدنش را بر آتش جهنم حرام می‌گردانم .[1]

---

۱ . بحار ۴۴ / ۳۰۸، عوالم ۱۷ / ۵۹۶ .

۶

▣ اشک عزا علامت ایمان

امام صادق به نقل از پدران بزرگوارش﵈ روایت می‌کند که اباعبدالله الحسین﵇ فرمود:

من شهید اشک هستم . هیچ مؤمنی مرا یاد نمی‌کند مگر آنکه گریان می‌شود.[1]

---

۱ . کامل‌الزیارات ۱۰۸، امالی شیخ‌صدوق ۱۳۷، روضة‌الواعظین ۱۶۹/۱ ـ ۱۷۰، مناقب ۸۷/۴، بحار ۲۸۶/۴۴، عوالم ۵۳۶/۱۷ و رجوع شود به کامل‌الزیارات ۱۰۸، بحار ۲۸۰/۴۴، عوالم ۵۳۷/۱۷.

در روایت دیگر نقل شده که در مجلس امام صادق از امام حسین﵇ یاد شد ، حضرت و حاضرین همه گریستند، سپس حضرت از سیدالشهدا﵇ نقل فرمود که : من کشتهٔ اشکم ، مؤمنی مرا یاد ننماید مگر آنکه بگرید. (کامل الزیارات ۱۰۸ ـ ۱۰۹، بحار ۴۴ / ۲۷۹، عوالم ۱۷ / ۵۳۶، مستدرک ۳۱۱/۱۰) .

ابوعماره گوید: روزی که نام سیدالشهدا نزد امام صادق﵇ برده می‌شد تا شب خندان دیده نمی‌شد و می‌فرمود: حسین (سبب) اشک هر مؤمن است. (کامل الزیارات ۱۰۸، بحار ۲۸۰/۴۴، عوالم ۵۳۷/۱۷) .

امیرالمؤمنین﵇ نیز به فرزندش حسین﵇ فرمود: «یا عَبرة کل مؤمن» ، یعنی : ای سرشک اهل ایمان ! (یعنی شما باعث گریستن مؤمنان هستی). (کامل الزیارات ۱۰۸، بحار ۴۴ / ۲۸۰، عوالم ۱۷ / ۵۳۷) .

شهید اشک بودن حضرت در برخی از زیارات نیز آمده به عباراتی مانند :

قتیل العبرات : (تهذیب ۱۱۳/۶، مصباح‌المتهجد ۷۸۸، البلد الأمین ۲۷۴، ۲۸۲، مصباح شیخ کفعمی﵀ ۴۸۹، ۴۹۲، اقبال ۵۹۰، ۷۱۲، بحار ۹۸ /۲۲۵، ۳۳۱، ۳۳۷، ۳۵۴) .

صریع [صاحب] الدمعة [العبرة] الساکبة : (المقنعة ۴۹۰، اقبال ۳۳۳، البلدالأمین ۲۸۹، مستدرک الوسائل ۴۰۴/۱۰، بحار ۲۸۷/۹۷ و ۲۲۴/۹۸، ۳۶۰، ۳۷۵) .

السلام علیك یا عبرة کل مؤمن ومؤمنة : (بحار ۹۸ / ۲۵۵ به نقل از کتاب عتیق غروی) .

یا صریع الدمعة العبرىٰ : (بحار ۹۸ / ۲۳۶ ، زیارت ناحیه مقدسه به روایت سید مرتضی﵀) .

۷

▣ عزاداری بی پایان

پیامبر ﷺ، فاطمه زهرا ﷺ را از شهادت امام حسین ﷺ و مصائب او خبر داد. حضرت به شدت گریست و پرسید: پدر! کی این قصه اتفاق می‌افتد؟ فرمود: زمانی که من و تو و علی هیچ کدام نباشیم.

گریهٔ حضرت زهرا ﷺ شدیدتر شد و پرسید: پدر! پس چه کسی برای او گریه می‌کند؟ چه کسی برای او اقامهٔ عزا خواهد نمود؟

حضرت فرمود: ای فاطمه! زنان امت من بر زنان خاندانم گریه می‌کنند و مردان امت بر مردان آنان و نسل بعد از نسل هر سال اقامهٔ عزا می‌نمایند، در قیامت تو از آن زنان شفاعت می‌نمایی و من از مردان، و هر کسی که در مصیبت حسین ﷺ اشک ریخته باشد دست او را گرفته وارد بهشت می‌کنیم.

ای فاطمه! همهٔ چشم‌ها در قیامت گریانند مگر چشمی که در عزای حسین ﷺ اشک ریخته باشد که شاد و خوشحال است به نعمت‌های بهشتی.[1]

۸

▣ ورود عزادار به جهنم ممنوع!

امام صادق ﷺ فرمود: کسی که نزد او از ما یادی شود و از چشمانش اشک سرازیر گردد، خدا صورتش را بر آتش حرام می‌نماید.[2]

---

۱. بحار ۴۴ / ۲۹۲، عوالم ۱۷ / ۵۳۴.

۲. کامل‌الزیارات ۱۰۴، وسائل ۵۰۹/۱۴، بحار ۲۸۵/۴۴، عوالم ۱۷ / ۵۲۹.

۹

▣ آمرزش گناه عزاداران

امام باقر ﷺ در ضمن حدیثی فرمود: هیچ بنده‌ای نیست که نامی از ما اهل‌بیت نزد او برده شود، و با یاد ما برای او رقّت قلبی حاصل شود مگر آنکه فرشتگان او را نوازش نمایند، و گناهانش آمرزیده شود، مگر آنکه گناهی مرتکب شود که از ایمان بیرون رود.[1]

۱۰

▣ سوز و گداز همیشگی مؤمنان

امام صادق ﷺ فرمود: امام حسین ﷺ به سوی پیامبر ﷺ می‌رفت، حضرت او را گرفت و در دامان خویش نشاند و فرمود: **برای شهادت حسین سوز و گدازی در دل اهل ایمان است که هیچ گاه به سردی نگراید.**

سپس فرمود: پدرم فدای شهید هر اشکی!

از امام صادق ﷺ پرسیدند: «شهید اشک» یعنی چه؟

فرمود: **هیچ مؤمنی آن حضرت را یاد نکند مگر آنکه گریان شود.**[2]

۱۱

▣ پاداش بی‌حساب عزاداران

امام صادق ﷺ فرمود: هر چیزی (و عبادتی) پاداشی (معلوم و مشخص) دارد جز اشک بر ما (که خدا بر آن پاداش بی‌حساب عنایت فرماید).[3]

---

۱. کافی ۸ / ۱۰۱، تأویل‌الآیات ۳۸۷، بحار ۸ / ۵۶.

۲. مستدرک ۱۰ / ۳۸۶ به نقل از مجموعه شهید ﷺ، جامع احادیث الشیعة ۵۵۶/۱۲.

۳. کامل‌الزیارات ۱۰۶، وسائل ۵۹۷/۱۴، بحار ۲۸۷/۴۴، عوالم ۱۷ / ۵۲۹.

۱۲

▣ اظهار همدردی با مادر حسین علیه‌السلام

ابوبصیر می‌گوید: با امام صادق علیه‌السلام مشغول صحبت بودم که فرزند آن حضرت وارد شد. حضرت به او خوش‌آمد گفت و او را در بغل گرفت و بوسید و پس از نفرین به دشمنان و قاتلان اهل‌بیت فرمود: گریهٔ زنان (اهل‌بیت) ، پیامبران ، صدّیقان ، شهدا و فرشتگان آسمان بسی طولانی شد.

سپس حضرت به گریه افتاد و فرمود: ای ابوبصیر! هنگامی که فرزندان امام حسین علیه‌السلام را می‌بینم و مصائب آن حضرت و فرزندانش را به یاد می‌آورم بی‌اختیار اشک می‌ریزم .

ای ابوبصیر ! فاطمه علیهاالسلام چنان برای فرزندش گریه می‌کند و فریاد می‌کشد که فریاد و نالهٔ جهنم بلند می‌شود. اگر فرشتگان مانع نمی‌شدند جهنم اهل زمین را می‌سوزاند (و نابود می‌کرد) . تا فاطمه آرام نگیرد جهنم آرام نخواهد شد! دریاها نیز متلاطم گردند ... و فرشتگان از گریهٔ آن حضرت گریان شوند ... .

سپس فرمود: **ای ابوبصیر ! نمی‌خواهی از کسانی باشی که فاطمه علیهاالسلام را در گریستن یاری می‌نمایند؟**

ابوبصیر می‌گوید: با شنیدن این کلام اشکم جاری شد به گونه‌ای که دیگر نمی‌توانستم حرف بزنم. حضرت به محل نماز خویش تشریف برد و من هم بیرون رفتم ولی دیگر میلی به غذا نداشتم و خواب از چشمانم ربوده شد .[1]

---

۱ . کامل‌الزیارات ۸۲ ـ ۸۳، بحار ۲۰۸/۴۵ ـ ۲۰۹، عوالم ۴۶۳/۱۷ ـ ۴۶۴ .

۱۳

▣ عزاداران هم جوار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

امام باقر علیه‌السلام با قرائت آیهٔ شریفهٔ : (إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ آمَنُوا فِي ٱلْحَيَاةِ ٱلدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهَادُ)[1] فرمود : حسین بن علی علیهماالسلام از آنهاست . به خدا سوگند گریستن شما بر او، و بازگو کردن مصائبی که بر او پیش آمد و زیارت قبر او یاری شماست در دنیا.

پس بشارت باد شما را که در جوار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله با او خواهید بود.[2]

۱۴

▣ اشک عزا سبب گوارایی آب بهشت

امام عسکری علیه‌السلام از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله روایت می‌کند که فرمود: رحمت خدا بر کسانی که از روی مهربانی و دلسوزی بر امام حسین علیه‌السلام اشک‌ریزان هستند و دشمنان اهل‌بیت را لعنت نموده و بغض و کینهٔ آنان سر تا پای وجودشان را فرا گرفته است .

اشک‌هایی که در شهادت امام حسین علیه‌السلام جاری شود، توسط فرشتگان مقرّب به خازنان بهشت منتقل گردد . آن را با آب حَیَوان بهشت مخلوط کنند تا گوارایی و خوشبویی آن هزار برابر شود![3]

---

۱ . غافر (۴۰) : ۵۱ . ترجمه تحت اللفظی آیه شریفه : ما فرستادگان خویش و کسانی را که ایمان آورند در دنیا و روز قیامت یاری می‌کنیم .

۲ . فضل زیارة الحسین علیه‌السلام محمد بن علي الشجري ۴۸ ، تفسیر أبي حمزة الثمالي ۲۹۰ .

۳ . تفسیر منسوب به امام عسکری علیه‌السلام ۳۴۹، بحار ۸ / ۳۱۱ ـ ۳۱۲ و ۴۴ / ۳۰۴ ـ ۳۰۵.

۱۵

▣ شادی عزاداران در حال احتضار

امام صادق﵇ در ضمن کلامی از مِسمع پرسید: آیا یادآور می‌شوی که با سیدالشهدا﵇ چه کردند ؟ مسمع گوید: عرض کردم: آری!

فرمود: بی‌تابی می‌کنی؟ عرض کردم: آری ، به خدا سوگند اشکم جاری می‌شود، دگرگونی‌ام برای خانواده محسوس است ، به نحوی بی‌تاب می‌شوم که نمی‌توانم غذا بخورم و آثار آن در چهره‌ام آشکار می‌شود .

حضرت فرمود: رحمت خدا بر اشک دیدگانت! تو ازکسانی محسوب می‌شوی که در مصائب ما بی‌تابی می‌کنند، و به شادی ما مسرور و به جهت حزن و اندوه ما اندوهناک، و هنگام خوف ما خائف و هراسناک و هنگام امنیت (و آسایش) ما در امن و امانند.

هنگام جان دادن تو پدران من حاضر می‌شوند و سفارش تو را به ملک الموت نموده و با بشارت به ملاقات تو می‌آیند به نحوی که قبل از مردن چشم تو روشن گردد. ملک‌الموت از مادر مهربان، به تو مهربان‌تر و دلسوزتر باشد.

پس از آن ، حضرت به گریه افتاد و من نیز گریستم. سپس فرمود: ... ای مسمع ! از هنگام شهادت امیرالمؤمنین﵇ زمین و آسمان از ترحم بر ما گریان است گرچه گریهٔ فرشتگان بیشتر است. از هنگامی که شهادت برای خاندان ما آغاز شده گریهٔ فرشتگان قطع نشده است.

هر کس از روی دلسوزی در مصائب ما گریه کند، قبل از آنکه اشک از چشم او

بیرون آید مورد رحمت خدا واقع شود. هنگامی که اشک بر رخسارش جاری شود خدا همهٔ‌گناهان او را بیامرزد حتی اگر به اندازهٔ کف (روی آب) دریا باشد. اگر قطره‌ای از آن اشک‌ها در آتش جهنم واقع شود تمام حرارت آن را برطرف نماید.

کسی که برای ما قلبش داغدار شود، هنگام جان دادن شاد می‌گردد و این خوشحالی تا کنار حوض کوثر ـ که نزد ما می‌آید ـ ادامه خواهد داشت ... .

هر چشمی که برای ما گریان شود از نعمت نظر به کوثر بهره‌مند شده و از آن خواهد نوشید. هر چه محبتش به ما بیشتر ، لذت او از آب کوثر بیشتر خواهد بود.[1]

۱۶

▣ عزاداری یا زنده داشتن یاد اهل‌بیت﵈

امام صادق﵇ از فضیل پرسید: آیا با هم می‌نشینید و حدیث می‌خوانید؟ عرض کرد: آری، فدایت شوم. فرمود: من این مجالس را دوست دارم. ای فضیل امر ما را زنده بدارید. خدا رحمت کند کسی که امر ما را زنده بدارد.

ای فضیل کسی که ما را یاد کند، یا نزد او یادی از ما شود و به اندازهٔ بال مگسی اشک از دیدگانش خارج شود خداگناهانش را می‌آمرزد حتی اگر به اندازهٔ کف (روی آب) دریا باشد.[2]

---

۱ . کامل الزیارات ۱۰۱ ـ ۱۰۳، بحار ۴۴ / ۲۸۹ ـ ۲۹۱، عوالم ۱۷ / ۵۲۹ ـ ۵۳۱.

۲ . قرب‌الإسناد ۱۸، ثواب‌الأعمال ۱۸۷، مستطرفات‌السرائر ۶۲۶، مصادقةالإخوان ۳۲، وسائل ۲۰/۱۲، بحار ۲۸۲/۴۴ و ۳۵۱/۷۱، عوالم ۱۷ / ۵۲۷ . و مراجعه شود به تفسیر قمی ۲۹۲/۲، کامل‌الزیارات ۱۰۳، لهوف ۱۰، مثیرالأحزان ۱۴، محاسن ۶۳/۱، وسائل ۵۰۰/۱۴، بحار ۲۷۸/۴۴، ۲۸۴، ۲۸۹، مستدرک ۳۱۲/۱۰.

۱۷

▣ استغفار اهل‌بیت علیهم‌السلام برای عزاداران

امام صادق علیه‌السلام فرمود: **امام حسین علیه‌السلام (از جانب راست عرش خدا)[1] می‌بیند کسی را که برای او گریان است . هم خودش برای گریه‌کننده طلب آمرزش می‌کند و هم از پدرانش علیهم‌السلام می‌خواهد که برای او استغفار نمایند.**

سیدالشهدا علیه‌السلام می‌فرماید: اگر زائر من می‌دانست خدا چه پاداشی برای او مهیا کرده است، خوشحالی و سرورش از بی‌تابی و جزعش بیشتر می‌شد.[2]

و بنابر روایتی : ای گریه‌کن! اگر می‌دانستی خدا چه پاداشی برایت مهیا کرده بیش از اندوهت، خوشحال می‌شدی . حضرت برای او طلب آمرزش نماید و درخواست کند که خدا از همهٔ گناهان و خطاهای او درگذرد .[3]

۱۸

▣ حدیث عزا را با طلا باید نوشت

امام صادق علیه‌السلام فرمود: **نَفَس کشیدن کسی که برای مظلومیت ما اندوهگین است تسبیح، حزن و اندوه او برای ما عبادت،** و کتمان اسرار ما جهاد در راه خداست. سپس حضرت فرمود: باید این حدیث را با طلا نوشت .[4]

---

۱ . قسمت داخل پرانتز به نقل از منابعی است که در پاورقی شماره ۳ خواهد آمد .

۲ . امالی شیخ طوسی رحمه‌الله ۵۵، بشارة المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله ۷۸، بحار ۲۸۱/۴۴ و ۶۴/۹۸، عوالم ۱۷ / ۵۳۳.

۳ . رجوع شود به کامل الزیارات ۱۰۳، ۳۲۹، بحار ۳۷۶/۲۵ و ۳۰۰/۲۷ و ۲۹۲/۴۴، وسائل ۵۰۸/۱۴، عوالم ۱۷ / ۵۳۴ .

۴ . کافی ۲۲۶/۲، امالی شیخ طوسی رحمه‌الله ۵۱۱، امالی شیخ مفید رحمه‌الله ۳۳۸، بشارةالمصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله ۱۰۵ و ۲۵۷، وسائل ۲۴۹/۱۶، بحار ۶۴/۲، ۱۴۷ و۲۷۸/۴۴ و ۸۳/۷۲، عوالم ۵۲۸/۱۷(با قدری اختلاف).

۱۹

▣ سفارش سیدالشهدا علیه‌السلام به عزاداری

سکینه دختر امام حسین علیه‌السلام می‌گوید: پس از شهادت پدرم ، جسد او را در آغوش گرفته و از هوش رفتم، شنیدم می‌فرمود:

شِيعَتِي مَا إِنْ شَرِبْتُمْ رَيَّ عَذْبٍ فَاذْكُرُونِي
أَوْ سَمِعْتُمْ بِغَرِيبٍ أَوْ شَهِيدٍ فَانْدُبُونِي

ای شیعیان من! هرگاه که آب گوارا بنوشید از من (لب‌تشنه) یاد کنید.
اگر شنیدید کسی غریب است یا شهید شده برای من گریه و ندبه نمایید.

سکینه خاتون هراسناک از جای خویش بلند شد ، در حالی که گونه‌هایش مجروح شده بود و بر صورت خویش لطمه می‌زد .[1]

۲۰

▣ رحمت بر نالهٔ عزادار

راوی می‌گوید : محضر امام صادق علیه‌السلام عرض کردم : ما کنیزی داریم که هرگاه اشتباهی از او سر بزند و بخواهد (او را تنبیه نکنیم) قسم یاد نموده، می‌گوید : نه ، به حق کسی که وقتی از او یاد می‌کنید اشک می‌ریزید.

حضرت فرمود : رحمت خدا بر شما خانواده ![2]

---

۱ . مصباح شیخ کفعمی رحمه‌الله ۷۴۱، مستدرک ۱۷ / ۲۶ .

۲ . رجال کشی ۳۴۴، رجال علامه حلّی ۱۲۶، بحار ۲۷ / ۱۰۳، مستدرک ۱۲ / ۳۹۳ .

۲۱

▣ عزاداری یاری اهل‌بیت علیهم‌السلام

دعبل خزاعی می‌گوید: مثل این ایام ـ ظاهراً محرّم بوده ـ نزد سرور و مولایم حضرت علی بن موسی الرضا علیه‌السلام رفتم. حضرت که در جمع اصحاب محزون و اندوهناک نشسته بود، به من خوش‌آمد گفت و فرمود: مرحبا به یاور ما که با دست و زبان ما را یاری می‌کند. سپس مرا در کنار خویش نشاند و فرمود: دوست دارم برایم شعری بخوانی که ایام حزن ما اهل‌بیت و سرور دشمنان ما ـ به خصوص بنی‌امیه ـ است.

ای دعبل! هر کس در مصائب ما بگرید و بگریاند ـ حتی اگر یک نفر را ـ پاداش او بر خداست.

ای دعبل! هر چشمی که در مصائب ما اشک بریزد و بگرید بر آنچه از دشمنان بر سر ما آمده خدا او را با ما محشور کند.

ای دعبل! هر کس در مصائب جدّم حسین علیه‌السلام بگرید خدا حتماً گناهان او را می‌آمرزد.

پس از آن، حضرت بلند شد و با دست مبارک پرده‌ای زد تا خانواده‌اش پشت آن قرار گیرند و بگریند. سپس فرمود: ای دعبل برای امام حسین علیه‌السلام مرثیه‌سرایی کن ـ که تو یاور و مادح ما هستی ـ تا جان در تن داری، تا می‌توانی در یاری ما از هیچ کوششی دریغ مدار و کوتاهی مکن.

دعبل می‌گوید: گریه‌ام گرفت و اشکم جاری شد و شروع به خواندن کردم:

أَفَاطِمُ لَوْ خِلْتِ الْحُسَيْنَ مُجَدَّلاً وَ قَدْ مَاتَ عَطْشَاناً بِشَطِّ فُرَاتِ
إِذاً لَلَطَمْتِ الْخَدَّ فَاطِمُ عِنْدَهُ وَ أَجْرَيْتِ دَمْعَ الْعَيْنِ فِي الْوَجَنَاتِ
أَفَاطِمُ قُومِي يَا ابْنَةَ الْخَيْرِ وَ انْدُبِي نُجُومَ سَمَاوَاتٍ بِأَرْضِ فَلَاةِ[1]

ای فاطمه! آیا هیچ فکر می‌کردی کشتهٔ حسینت به روی زمین افتاده باشد و با لب تشنه در کنار نهر فرات جان سپارد؟!

اگر آن حالت را می‌دیدی به صورت خویش لطمه می‌زدی و اشک بر رخسارت جاری می‌ساختی!

ای فاطمه! برپا خیز، ای دختر خیرالبشر، نوحه‌سرایی کن واشک بریز که ستارگان آسمان (تو) همه در بیابان بر زمین ریخته‌اند.

۲۲

▣ افسرده نبودن عزادار در قیامت

امام رضا علیه‌السلام فرمود: کسی که مصائب ما را به یاد آورد، و به جهت رفتاری که با ما شد گریان شود، در قیامت در درجات ما همراه ما باشد.

کسی که مصائب ما را ذکر نموده و بگرید و دیگران را بگریاند، روزی که چشم‌ها گریان هستند گریان نشود.

کسی که در مجلسی شرکت کند که امر ما در آن احیا گردد، روزی که همه دلمرده (و افسرده) باشند دلمرده نباشد.[2]

---

۱. بحار ۴۵ / ۲۵۷، عوالم ۱۷ / ۵۴۵، مستدرک ۱۰ / ۳۸۶.

۲. امالی شیخ صدوق رحمه‌الله ۷۳، بحار ۲۷۸/۴۴، و رجوع شود به عیون أخبار الرضا علیه‌السلام ۲۹۴/۱، بحار ۲۰۰/۱، وسائل ۵۰۲/۱۴، عوالم ۱۷ / ۵۳۱.

۲۳

▣ بی‌تابی عزادار پاداش دارد

امام صادق ﷺ فرمود: گریه و بی‌تابی امری ناپسند است مگر آنکه بر سیدالشهدا ﷺ باشد.[۱]

و بنابر روایتی این نکته را افزود که: دارای اجر هم خواهد بود.[۲]

۲۴

▣ عزادار اهل‌بیت ﷺ خُلد آشیان واقعی!

امام حسین ﷺ فرمود: هر بنده‌ای که قطرهٔ اشکی برای ما بریزد یا چشمانش برای ما گریان شود خدا او را در بهشت جای دهد که زمانی طولانی (یعنی برای همیشه) در آن ساکن شود.[۳]

* امام باقر از پدر بزرگوارش ﷺ روایتی قریب به همین مضمون نقل نموده که در آخر آن آمده است: هر مؤمنی که اشک بر رخسارش جاری شود به جهت اذیت و آزاری که از دشمنان در دنیا به ما رسیده، خدا او را در جایگاه

۱. امالی شیخ طوسی ۱۶۲، بحار ۲۸۰/۴۴ و ۳۱۳/۴۵، وسائل ۲۸۲/۳ و ۵۰۵/۱۴، عوالم ۱۷/ ۵۳۳.
۲. کامل الزیارات ۱۰۰، بحار ۲۹۱/۴۴، وسائل ۵۰۶/۱۴، عوالم ۱۷ / ۵۳۳.
۳. امالی شیخ مفید ﷺ ۳۴۱، امالی شیخ طوسی ﷺ ۱۱۷، جامع الاخبار ۹۶، بشارة المصطفی ﷺ ۶۲، بحار ۲۷۹/۴۴ ـ ۲۸۰، عوالم ۱۷ / ۵۲۶. قریب به این روایت از حضرت سجاد و امام باقر ﷺ نقل شده. (کامل الزیارات ۱۰۱، ۱۰۴، بحار ۲۸۵/۴۴، ۲۹۲، وسائل ۵۰۷/۱۴ ـ ۵۰۹، عوالم ۵۲۶/۱۷).
در منابع روایت اول از احمد بن یحیی اودی ـ که راوی این حدیث است ـ نقل شده که گوید: امام حسین ﷺ را در عالم رؤیا دیدم، این حدیث را عرضه داشته، گفتم: مخول بن ابراهیم از ربیع بن منذر از پدرش نقل کرده که شما چنین فرموده‌ای؟ فرمود: آری (من گفته‌ام).
گفتم: پس دیگر نیازی به ذکر این سند نیست، (من حدیث را مستقیم از خود شما نقل می‌کنم)!

صدق بهشتی جای دهد.[۱]

* همین مطلب از امام صادق ﷺ چنین نقل شده که فرمود: کسی که برای ما اشکی بریزد به جهت خونی که از ما ریخته شده، یا حقی که از ما پایمال گردیده، یا بی‌احترامی که نسبت به ما یا یکی از شیعیان ما شده، خدای تعالی او را در بهشت جای دهد که زمانی طولانی (و برای همیشه) در آن ساکن گردد.[۲]

۲۵

▣ پاداش بهشت برای گریستن و گریاندن

از اهل‌بیت ﷺ روایت شده که: هر کس بگرید و صد نفر، پنجاه نفر، سی نفر، بیست نفر، ده نفر و حتی یک نفر را بگریاند پاداش او بهشت است. (بلکه) هر کس حالت گریه (و عزا) به خود بگیرد نیز پاداش بهشت دارد.[۳]

۱. تفسیر قمی ۲۹۱/۲، ثواب الأعمال ۸۳، عوالي اللآلي ۹۱/۴، کامل الزیارات ۱۰۰، لهوف ۹، مثیر الأحزان ۱۴، وسائل ۵۰۱/۱۴، بحار ۲۸۱/۴۴، عوالم ۱۷ / ۵۲۷.
۲. امالی شیخ مفید ﷺ ۱۷۵، امالی شیخ طوسی ﷺ ۱۹۴، بشارة المصطفی ﷺ ۱۰۵، بحار ۲۷۹/۴۴، وسائل ۵۰۶/۱۴، عوالم ۱۷ / ۵۲۸.
۳. لهوف ۱۰ ـ ۱۱، بحار ۲۸۸/۴۴، عوالم ۱۷ / ۵۳۲ و رجوع شود به: کامل الزیارات ۱۰۵ ـ ۱۰۶، ثواب الاعمال ۱۸۴، بحار ۴۴ / ۲۸۹، عوالم ۱۷ / ۵۴۲. این مطلب در روایات دیگر نیز آمده است. ابوعماره گوید: امام صادق ﷺ فرمود: برایم شعری دربارهٔ امام حسین ﷺ بخوان. شروع به شعر خواندن کردم و حضرت اشک می‌ریخت، آن قدر ادامه دادم تا صدای گریه از خانهٔ حضرت بلند شد. پس از آن حضرت فرمود: ای ابوعماره! هر کس شعری برای امام حسین ﷺ بخواند و پنجاه نفر، سی نفر، بیست نفر، ده نفر و حتی یک نفر را بگریاند پاداش او بهشت است. هر کس شعری برای آن حضرت بخواند و گریه کند پاداش او بهشت است. (بلکه) هر کس شعری بخواند و حالت گریه و عزا به خود بگیرد پاداش او بهشت است. (کامل الزیارات ۱۰۵، امالی شیخ صدوق ﷺ ۱۴۱، بحار ۴۴ / ۲۸۲، وسائل ۵۹۵/۱۴ ـ ۵۹۶، عوالم ۱۷ / ۵۴۰، و رجوع شود به ثواب الاعمال ۸۴، جامع احادیث الشیعة ۵۶۶/۱۲).

۲۶

▣ عزاداران همراه با سیدالشهدا علیه‌السلام

حضرت صادق علیه‌السلام ـ پس از گریهٔ چهل روزهٔ آسمان، زمین، خورشید و فرشتگان بر سیدالشهدا علیه‌السلام ـ فرمود: هیچ زنی از خاندان ما خضاب نکرد، روغن نمالید، سُرمه به چشم نکشید، و موهای خویش را نیاراست تا آن زمان که سر ابن زیاد ـ که خدایش لعنت کند ـ نزد ما آورده شد.

پس از آن نیز ما همیشه گریانیم.

جدّم (امام سجّاد علیه‌السلام) هنگامی که به یاد سیدالشهدا علیه‌السلام می‌افتاد چنان می‌گریست که محاسن مبارکش پر از اشک می‌شد و هر کس حالت حضرت را مشاهده می‌کرد ، دلش می‌سوخت و به گریه می‌افتاد.

فرشتگان کنار قبر مطهّر آن حضرت چنان اشک می‌ریزند که همهٔ فرشتگان آسمان از گریهٔ آنها به گریه می‌افتند ... .

جهنم هم برای آن حضرت اشک می‌ریزد و مرثیه‌سرایی می‌کند ... .

هیچ چشمی و اشکی نزد خدا محبوب‌تر نیست از اشکی و چشمی که برای آن حضرت گریان باشد.

گریه برسیدالشهدا علیه‌السلام پیوند با فاطمه علیهاالسلام و یاری او ، پیوند با پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و ادای حق ماست.

در محشر همه گریانند جز گریه‌کنان سیدالشهدا علیه‌السلام که با چشمی روشن (و خوشحال) محشور شوند، آنها را بشارت دهند و شادی در چهرهٔ آنان نمایان

است. مردم بی‌تابند ولی آنها در امن و امانند، از مردم حساب کشند ولی آنان در سایهٔ عرش الهی با سیدالشهدا علیه‌السلام صحبت دارند و از حساب سخت قیامت بیمی ندارند. به آنها گویند: وارد بهشت شوید، ولی نمی‌پذیرند و ترجیح می‌دهند نزد حضرت باشند و کلامش را بشنوند. حوریان بهشتی برای آنها پیغام می‌فرستند که ما با ولدان مخلّدین مشتاق دیدار شماییم ولی آنان حتی سرشان را هم بالا نمی‌کنند (و به پیام حوریان توجهی ندارند) به جهت سرور و شادی و عزت و کرامتی که در مجلس سیدالشهدا علیه‌السلام مشاهده می‌کنند. بالاخره آنها را با مرکب‌هایی (بهشتی با عزت تمام) با حمد و ثنای الهی و صلوات بر محمد وآل‌محمد صلی‌الله‌علیه‌وعلیهم به منازلشان می‌رسانند.[1]

۲۷

▣ هر چشمی لیاقت گریه ندارد !

ابن عباس می‌گوید: امیرالمؤمنین علیه‌السلام از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله پرسید: شما عقیل را دوست داری؟ فرمود: آری به خدا سوگند به دو جهت ، هم خودش را دوست دارم، هم به جهت اینکه ابوطالب او را دوست داشت.

فرزند او (حضرت مسلم علیه‌السلام) در راه محبت فرزند تو به شهادت می‌رسد و **اهل ایمان بر او خواهند گریست،** و فرشتگان مقرّب بر او درود خواهند فرستاد. پس از آن حضرت گریست تا آنکه اشک بر سینهٔ مبارکش جاری شد، وفرمود: به خدا شکایت می‌برم از مصائبی که خاندانم پس از من با آن روبرو شوند.[2]

---

۱ . کامل الزیارات ۸۱ ـ ۸۲، بحار ۴۵ / ۲۰۶ ـ ۲۰۸، عوالم ۱۷ / ۴۶۲ ـ ۴۶۳، و قسمتی از روایت در مستدرک ۱۰ / ۳۱۳ ـ ۳۱۴ .

۲ . امالی شیخ صدوق رحمه‌الله ۱۲۸ ـ ۱۲۹، بحار ۲۸۸/۲۲ و ۴۴ / ۲۸۷ ـ ۲۸۸ .

۲۸

▣ فرشتگان در مجلس عزا

راوی می‌گوید: با جماعتی از اهل کوفه محضر امام صادق علیه‌السلام مشرّف شدیم، شخصی به نام جعفر بن عفان بر آن حضرت وارد شد، حضرت او را نزدیک خویش جای داد. سپس از او پرسید: شنیده‌ام در (رثای) امام حسین علیه‌السلام نیکو شعر می‌سرایی؟ عرض کرد: آری، خدا مرا فدایت گرداند! فرمود: بخوان. او شروع به خواندن کرد، **حضرت و حاضرین همه گریستند به گونه‌ای که صورت و محاسن مبارک حضرت پر از اشک شده بود.**

پس از آن فرمود: **ای جعفر! به خدا سوگند فرشتگان مقرّب اینجا حاضر شدند و کلام تو را دربارهٔ امام حسین علیه‌السلام شنیدند و مانند ما بلکه بیشتر اشک ریختند.**

خدای تعالی الان بهشت را به تمامی بر تو واجب گردانید و تو را آمرزید ... هرکس در (رثای) امام حسین علیه‌السلام شعری بگوید و گریه کند و دیگران را با آن بگریاند خدا بهشت را بر او واجب می‌نماید و او را می‌آمرزد.[1]

۲۹

▣ شیون بانوان در محضر امام علیه‌السلام

ابوهارون مکفوف گوید: امام صادق علیه‌السلام از من خواست که در (رثای) امام حسین علیه‌السلام شعر بخوانم. من (با حال عادی) شروع به شعر خواندن کردم، فرمود: نه همان طوری که خودتان می‌خوانید، به همان کیفیتی که کنار قبر

۱. رجال کشی ۲۸۹، بحار ۴۴ / ۲۸۲ ـ ۲۸۳، وسائل ۵۹۳/۱۴ ـ ۵۹۴، عوالم ۱۷ / ۵۴۱.

مطهر آن حضرت مرثیه‌سرایی می‌کنید ـ و بنابر روایتی: **مقصود حضرت این بود که اشعار با سوز و گداز خوانده شود** ـ ابوهارون گوید: من شروع کردم به خواندن این اشعار که: بر مزار حسین گذر کن، با آن استخوان‌های پاک بگو ... .

حضرت اشک می‌ریخت، من از خواندن دست کشیدم ، فرمود: ادامه بده، من به خواندن ادامه دادم و **حضرت اشک می‌ریخت، وِلوِله‌ای در بین زنان (اهل‌بیت) برپا شد (و صدای ناله و شیون آنان بلند شد)** پس از آنکه صدای گریه زنان خاموش شد فرمود: ای ابوهارون ! هر کسی در رثای امام حسین علیه‌السلام شعری بخواند و ده نفر را بگریاند یا ... حتی یک نفر را پاداش هر دوی آنها (مرثیه خوان و شنونده) بهشت است.

هر کس امام حسین علیه‌السلام را یاد کند و بگرید پاداش او بهشت است.[1]

۳۰

▣ آسایش عزادار در قیامت

امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمود : در قیامت هر چشمی گریان است، و آسایش و راحتی از هر چشمی گرفته شود مگر چشمی که خدا آن را به کرامت خویش اختصاص داده باشد و بر مصائبی که بر حسین و آل‌محمد صلوات‌الله‌وسلامه‌علیهم وارد شد گریان شده باشد.[2]

۱. کامل الزیارات ۱۰۵ ـ ۱۰۶، بحار ۲۸۷/۴۴، عوالم ۱۷ / ۵۴۱ ـ ۵۴۲ و رجوع شود به کامل‌الزیارات ۱۰۴، بحار ۲۸۸/۴۴، وسائل ۱۴/ ۵۹۵

۲. خصال ۶۲۵، بحار ۱۰۳/۱۰، عوالم ۱۷ / ۵۲۵.

۳۱

▣ اشک عزا مانع آتش جهنم

کُمَیْت می‌گوید: شرفیاب محضر مولایم امام باقر﵇ گردیدم و عرض کردم: اشعاری دربارهٔ شما سروده‌ام ، اجازه می‌دهید بخوانم؟ فرمود: در ایام البیض؟![1] گفتم: اختصاص به شما دارد. فرمود: بخوان. خواندم. امام باقر و امام صادق﵇ هر دو به گریه افتادند، و صدای گریهٔ بانویی از پشت پرده بلند شد . هنگامی که قسمت دوم اشعارم را خواندم ، **باز امام باقر﵇ گریست و فرمود: هر کس که ما را یاد کند، یا نزد او از ما یادی شود و از دیدگانش اشکی ـ حتی به اندازهٔ بال مگس ـ خارج شود، خدا برای او خانه‌ای در بهشت بنا می‌نماید، و آن اشک مانع بین او و آتش است .**[2]

۳۲

▣ ضمانت نجات برای عزاداران

امام صادق﵇ به اصحابش فرمود: شما مصائب ما اهل‌بیت و حقوق از دست رفتهٔ ما را یاد می‌کنید؟ عرض کردند: آری ای پسر پیامبر! ما آن مصائب را یاد نموده و اشک می‌ریزیم.

حضرت فرمود: ... من ضامن (نجات) شما هستم به ضمان خدا و پیامبر و امیرالمؤمنین . پس ما را با ورع (و خودداری از گناه) یاری نمایید.[3]

---

۱ . سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه . (مجمع البحرین) .
۲ . کفایة الأثر ۲۴۸ ـ ۲۴۹، بحار ۳۶ / ۳۹۰ ـ ۳۹۱، الغدیر ۲ / ۲۰۲ .
۳. مناقب الإمام أمیرالمؤمنین﵇ کوفی (قرن سوم) ۲ / ۲۹۲ .

۳۳

▣ دستور عزاداری در روز عاشورا

امام باقر﵇ ـ در ضمن اعمال روز عاشورا ـ فرمود: برای امام حسین﵇ نوحه‌سرایی و گریه نماید، به کسانی که در خانهٔ او هستند بفرماید که گریه کنند. در خانه‌اش عزا برپا کند و بر آن حضرت بی‌تابی نماید. (مؤمنان) با گریه یکدیگر را ملاقات نموده و عزای آن حضرت را چنین تسلیت گویند :

«عَظَّمَ اللَّهُ أُجُورَنَا بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ﵇ وَ جَعَلَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِثَأْرِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ﵈» .[1]

روز عاشورا دنبال کاری نرو ؛ زیرا روز نحسی است که کار مؤمن انجام نشده و اگر انجام شود، برکتی ندارد، چیزی ذخیره نکن ؛ که اگر کسی روز عاشورا چیزی ذخیره نماید، برکت از آن چیز و خانواده‌اش برداشته می‌شود.[2]

۳۴

▣ عزای آسمانیان و زمینیان و همهٔ مؤمنان

امام صادق﵇ فرمود : به خدای کعبه ! عاشورا روز روزه نیست ، بلکه هنگامهٔ غم و اندوه و مصیبتی است بر اهل آسمان و زمین و همهٔ اهل ایمان و روز شادی پسر مرجانه و خاندان زیاد و شامیان است.[3]

---

۱ . یعنی : خدا به ما پاداشی عظیم عنایت کند برای داغدار بودن ما در عزای امام حسین﵇ و توفیق خونخواهی او را ـ همراه با حضرت مهدی از آل‌محمد﵈ ـ به ما و شما عنایت فرماید .
۲ . مصباح‌المتهجد ۷۷۲ ـ ۷۷۳، کامل الزیارات ۱۷۴ ـ ۱۷۵، بحار ۹۸ / ۲۹۰ ـ ۲۹۱، وسائل ۴۷۷/۱۴، ۵۰۹، مستدرک ۱۰ / ۲۹۲ ـ ۲۹۳، ۳۱۵ ـ ۳۱۶، جامع أحادیث‌الشیعة ۴۱۴/۱۲، ۵۵۹.
۳ . کافی ۴ / ۱۴۷، بحار ۴۵ / ۹۵، وسائل ۱۰ / ۴۶۰، عوالم ۱۷ / ۳۲۴ .

۳۵

▣ پلک چشم ما زخم شد!

حضرت ثامن الحجج علیه‌السلام فرمود: محرم ماهی است که مردمان زمان جاهلیت هم به احترام آن جنگ و قتال را ممنوع می‌دانستند، ولی ریختن خون ما در آن حلال شمرده شد، (و این امت، ذریه پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله را به شهادت رساندند).

(امت) در این ماه حرمت ما را هتک نموده، فرزندان و زنان خاندان رسالت را به اسارت گرفتند، خیمه‌های ما را به آتش کشیده، و اموالی را که در آن بود به یغما بردند، و احترام پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله را نسبت به ما خاندن رعایت نکردند.

روز امام حسین علیه‌السلام (و مصیبت عاشورا) پلک چشم ما را زخم نمود، اشک ما را جاری ساخت، عزیزان ما را در سرزمین کرب و بلا خوار نمود و برای ما گرفتاری و مصیبت ابدی به جای گذاشت.

اهل گریه باید برای مثل حسین علیه‌السلام بگریند که گناهان بزرگ را محو می‌کند.

سپس فرمود: با ورود ماه محرم پدرم خندان دیده نمی‌شد و تا ده روز دلشکستگی و افسردگی بر آن حضرت غالب بود، اما روز دهم (یعنی روز عاشورا) روز مصیبت، حزن، اندوه و گریهٔ ایشان بود.[1]

---

۱. امالی شیخ صدوق علیه‌السلام ۱۲۸، روضة الواعظین ۱۶۹/۱، مناقب ۸۶/۴ (بدون جملهٔ اخیر)، اقبال ۵۴۴، بحار ۴۴ / ۲۸۳ ـ ۲۸۴، عوالم ۱۷ / ۵۳۸ (با کمی اختلاف بین مصادر) و قسمتی از روایت در وسائل ۵۰۵/۱۴.

۳۶

▣ مصیبت عاشورا از همهٔ ایام سخت‌تر

راوی از امام صادق علیه‌السلام پرسید: پسر پیامبر! چرا عاشورا روز مصیبت، غم، بی‌تابی و گریه است و روز وفات پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله چنین نیست؟! حضرت در ضمن پاسخ فرمود: روز شهادت امام حسین علیه‌السلام از همهٔ ایام مصیبتش عظیم‌تر است.

پرسید: پس چرا عامه (و مخالفین) عاشورا را روزی مبارک می‌دانند؟ حضرت به گریه افتاد و در ضمن کلامی فرمود: شامیان برای تقرّب به یزید و گرفتن پاداش از او روایاتی جعل کردند که عاشورا روز برکت است تا مردم را از بی‌تابی، گریه، مصیبت، حزن و اندوه باز دارند.[1]

۳۷

▣ سنت عزاداران

از امام صادق علیه‌السلام ـ یا از اهل‌بیت علیهم‌السلام ـ روایت شده که: روز عاشورا از خوردن غذای لذیذ اجتناب شود، روش و سنت عزاداران را بپا دارند و تا ظهر از خوردن و آشامیدن امساک نمایند. پس از آن هم غذاهایی که صاحبان عزا استفاده می‌کنند میل نمایند نه خوردنی و نوشیدنی خوشمزه و لذیذ.[2]

---

۱. علل الشرائع ۲۲۵/۱ ـ ۲۲۶، بحار ۴۴ / ۲۶۹ ـ ۲۷۰، عوالم ۵۱۶/۱۷ ـ ۵۱۷، جامع احادیث الشیعة ۱۲ / ۵۶۲ و قسمتی از روایت در بحار ۹۸ / ۱۰۴، وسائل ۵۰۳/۱۴ ـ ۵۰۴.
گویند: هر سال دهم محرم نوحه‌سرایی‌ها در گوشه و کنار آغاز می‌شد و خاطرهٔ آن روز شوم در ذهنها تجدید می‌گردید. **برای زدودن این خاطره، با یاری گرفتن از راویان، روایت‌ها ساختند.** عاشورا را روز فرخنده خواندند و روزهٔ آن را مستحب شمردند. (مقالهٔ عاشورا پشتوانهٔ تشیع).
۲. مسارّ الشیعة ۴۳، وسائل ۵۰۵/۱۴، جامع احادیث الشیعة ۱۲ / ۵۶۳.

۳۸

▣ عزای عاشورا سبب امتیاز

در مناجات حضرت موسی علیه‌السلام با خدای تعالی آمده است: خدایا دلیل امتیاز امت حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله بر دیگران چیست؟ خداوند ده مطلب فرمود که آخرین آن مطالب «عاشورا» بود.

حضرت موسی علیه‌السلام پرسید: عاشورا چیست؟ خداوند فرمود: (مراسم آن روز:) **گریه، تباکی، مرثیه‌سرایی و عزاداری در مصیبت سبط پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله.**

ای موسی! هر بنده‌ای که در آن زمان گریه کند یا حالت گریه به خود گیرد و بر فرزند پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله عزاداری کند، پاداش او بهشت است.

هر بنده‌ای که در راه محبت پسر دختر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله از مال خویش درهمی انفاق کند ـ اطعام باشد یا در امور دیگر مربوط به عزاداری ـ من هفتاد برابر در مال او برکت قرار دهم، و از اهل بهشت باشد و گناهان او را بیامرزم.

به عزت و جلالم سوگند هر مرد و زنی که روز عاشورا یا ایام دیگر (در عزای آن حضرت) قطره‌ای اشک بریزد پاداش صد شهید خواهد داشت.[1]

۳۹

▣ عاشورا روز عزاست نه کار!

حضرت ثامن الحجج علیه‌السلام فرمود: هر کس روز عاشورا دنبال کاری نرود، خدا امور دنیا و آخرت او را اصلاح فرماید.

۱. مجمع البحرین ۳ / ۱۸۶، مستدرک ۱۰ / ۳۱۹، جامع أحادیث الشیعة ۱۲ / ۵۵۷.

هر کس روز عاشورا روز مصیبت و غم و اندوه و گریه‌اش باشد، خدا روز قیامت را روز شادی و سرورش قرار دهد، و در بهشت چشمش به ماخاندان روشن شود.

هرکس روز عاشورا را مبارک دانسته و در خانه‌اش چیزی ذخیره نماید، برکت از آن چیز برطرف شده و در قیامت با یزید وابن زیاد و عمر بن سعد که لعنت خدا بر آنها باد محشور و در پست‌ترین درکات جهنم عذاب شود.[1]

۴۰

▣ تسلیت به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در روز عاشورا

عبدالله بن سنان گوید: روز عاشورا شرفیاب محضر مولا امام صادق علیه‌السلام شدم، رنگ حضرت پریده، حزن و اندوه بر حضرت غالب و از چشمان مبارکش مانند لؤلؤ اشک می‌بارید. عرض کردم: ای پسر پیامبر! چرا گریه می‌کنی؟! خدا نکند چشمانت گریان شود.

حضرت فرمود: آیا غافلی؟! نمی‌دانی که روز شهادت حسین بن علی علیهماالسلام است؟!...

اگر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله زنده بود بایستی به آن حضرت تسلیت گفته می‌شد....

سپس آن‌قدر گریست که محاسن مبارکش از اشک چشمانش پر شد.[2]

۱. امالی شیخ صدوق رحمه‌الله ۱۲۹، عیون اخبار الرضا علیه‌السلام ۲۹۹/۱، علل الشرائع ۲۲۷/۱، روضة‌الواعظین ۱۶۹/۱ ـ ۱۷۰، اقبال ۵۸۷، بحار ۴۴ / ۲۸۴ و ۳۴۴/۹۵ و ۱۰۲/۹۸، وسائل ۵۰۴/۱۴، عوالم ۱۷ / ۵۳۹ ـ ۵۴۰.

۲. مراجعه شود به مصباح‌المتهجد ۷۸۲، مزار ابن مشهدی رحمه‌الله ۴۷۳، بحار ۴۵ / ۶۳ و ۳۰۳/۹۸ ـ ۳۰۴، ۳۰۹ ـ ۳۱۳، عوالم ۳۴۲/۱۷.

فهرست

۱. ضمانت بهشت برای عزاداران..... ۵
۲. عزاداران از ما هستند..... ۵
۳. عزاداران شریک غم اهل‌بیت علیهم‌السلام ۵
۴. بر حسین علیه‌السلام گریه کن ۶
۵. روضه‌خوانی خدا..... ۸
۶. اشک عزا علامت ایمان..... ۹
۷. عزاداری بی پایان..... ۱۰
۸. ورود عزادار به جهنم ممنوع !..... ۱۰
۹. آمرزش گناه عزاداران ۱۱
۱۰. سوز و گداز همیشگی مؤمنان..... ۱۱
۱۱. پاداش بی‌حساب عزاداران ۱۱
۱۲. اظهار همدردی با مادر حسین علیه‌السلام ۱۲
۱۳. عزاداران هم جوار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله ۱۳
۱۴. اشک عزا سبب گوارایی آب بهشت ... ۱۳
۱۵. شادی عزاداران در حال احتضار ۱۴
۱۶. عزاداری یا زنده‌داشتن یاد اهل‌بیت علیهم‌السلام . ۱۵
۱۷. استغفار اهل‌بیت علیهم‌السلام برای عزاداران ۱۶
۱۸. حدیث عزا را با طلا باید نوشت ۱۶
۱۹. سفارش سیدالشهدا علیه‌السلام به عزاداری ۱۷
۲۰. رحمت بر نالهٔ عزادار ۱۷
۲۱. عزاداری یاری اهل‌بیت علیهم‌السلام ۱۸
۲۲. عزادار در قیامت افسرده نباشد ۱۹
۲۳. بی تابی عزادار پاداش دارد ۲۰
۲۴. عزادار اهل‌بیت علیهم‌السلام خُلدآشیان واقعی ! . ۲۰
۲۵. پاداش بهشت برای گریستن و گریاندن. ۲۱
۲۶. عزاداران همراه با سیدالشهدا علیه‌السلام..... ۲۲
۲۷. هر چشمی لیاقت گریه ندارد ! ۲۳
۲۸. فرشتگان در مجلس عزا ۲۴
۲۹. شیون بانوان در محضر امام علیه‌السلام ۲۴
۳۰. آسایش عزادار در قیامت ۲۵
۳۱. اشک عزا مانع آتش جهنم ۲۶
۳۲. ضمانت نجات برای عزاداران..... ۲۶
۳۳. دستور عزاداری در روز عاشورا ۲۷
۳۴. عزای آسمانیان، زمینیان و همهٔ مؤمنان. . ۲۷
۳۵. پلک چشم ما زخم شد !..... ۲۸
۳۶. مصیبت عاشورا از همهٔ ایام سخت تر . . ۲۹
۳۷. سنت عزاداران ۲۹
۳۸. عزای عاشورا سبب امتیاز..... ۳۰
۳۹. عاشورا روز عزاست نه کار !..... ۳۰
۴۰. تسلیت به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در روز عاشورا.... ۳۱